

Svensk Vindkrafts förslag till ett särskilt stöd till tidiga investerare

Vår bedömning är att orsaken till att regeringen gav Ei i uppdrag utreda det ekonomiska utfallet för de som tidigt investerade i vindkraft (och eventuellt även ge särskilt stöd till dessa) är att har insikten att de förändringar som har genomförts under åren av elcertifikatsystemet (både av tidigare och nuvarande regering) genom politiska beslut, radikalt har förändrat grunden för certifikatens prisbildning. Politiska beslut som gett retroaktiv påverkan för de som tidigt investerat i vindkraft baserat på de grundläggande fundament för certifikatsystemet som var kända vid investeringstidpunkten, men som senare kommit att totalt förändras. Denna vår bedömning leder till att frågor som motivet för stöd, hur stort det ska vara och vilka som ska erbjudas stöd ska besvaras med beaktande av certifikatprisernas negativa förändring över tid kopplade till tidpunkterna för de påverkande politiska besluten. Ei har visat detta på ett mycket belysande under sitt utredningsarbete.

Motiv för ett särskilt och tidsbegränsat stöd: Då certifikatsystemet introducerades 2003 var målet att den förnybara elproduktionen skulle öka med 10 TWh fram till år 2010. 2006 utökades målet till 17 TWh räknat från 2002 till 2016. 2010 kom en ny utökning och förlängning, nu till 25 TWh från 2002 till 2020. 2012 går Norge med och 2015 utökas ambitionen till 28,4 TWh fram till 2020. Den största förändringen av certifikatsystemet kom som en del av Energiöverenskommelsen 2016 i och med beslutet att förlänga elcertifikatsystemet från år 2020 med ytterligare tio (10) år fram till år 2030 och samtidigt utöka volymen i Sverige med + 18 TWh. Alla dessa förändringar, volymutökningar och förlängningar har kraftigt påverkat förväntad prisutveckling av certifikaten. Regering och riksdag kan inte påverka prisutvecklingen på elmarknaden, men däremot har de politiska beslut som genomförts under åren medfört certifikatsystemets ekonomiska kollaps. Motivet för ett tidsbegränsat tillfälligt statligt stöd till tidiga investerare är att konsekvenserna av dessa politiska beslut om förändring i certifikatsystemet medfört att en från början fungerande prisbildningsmekanism satts ur spel med följden att certifikaten idag i princip är helt värdelösa med katastrofala ekonomiska konsekvenser för många av de tidiga investerarna.

Vilka ska erbjudas stöd? Ei har visat på en investerares förutsättning att vid olika tidpunkter kunna prediktera certifikatens framtida prisutveckling. Det kan konstateras att de som fattat sina investeringsbeslut under åren 2007 -2012 haft sämst förutsättningar att hamna rätt, då framtida certifikatpriser skulle predikteras, vilket direkt kan kopplas till tiden innan de mest betydande politiska besluten rörande systemet. Därför föreslår vi att ett tillfälligt extra stöd bör erbjudas ägare till produktionsanläggningar och vindkraftsverk som tagits i drift år 2009 -2014 (räknat på en genomsnittlig genomförandetid på två år från beslut till driftsättning, dvs investeringsbesluten fattades under åren 2007 – 2012¹).

Hur ska stödet utformas: Vårt förslag är att Energimyndigheten (STEM) blir den myndighet som ska förvalta och ansvara för vilka som ska få ett tillfälligt tidsbegränsat ekonomiskt stöd. STEM ansvarar redan för vilka anläggningar som får tilldelning av elcertifikat baserat på anläggningens verkliga elproduktion under anläggningens tilldelningsperiod om femton (15) år. Systemet administreras med hjälp av databasen Cesar.

För att stödet ska bli så träffsäkert som möjligt ska beslut om tilldelning föregås av individuell ansökan till Energimyndighet där idrifttagning- och övertagandetidpunkter ska redovisas och styrkas. Detta för att stödet inte ska gå till en ägare som övertagit ett begagnat verk och då investerat till en betydligt gynnsammare prisnivå. Stödet ska vara kopplat till framtida elproduktion för att öka incitamenten att hålla anläggningarna i bästa möjliga tekniska

---

¹ Deras investeringsbeslut och förväntad prisutveckling framöver var baserad på certifikatsystemets tidsutdräkt och ambitionsnivå såsom känt under denna tid. Det mål som satts **före år 2012** var 25 TWh förnybar elproduktion i Sverige till år 2020. Norge kom med i det gemensamma Norsk-Svenska certifikatsystemet från år 2012. Statistik i slutet på 2012 gjorde gällande att produktionen av förnybar el vid årets utgång uppgick till drygt 7 TWh och att det under 2013 förväntades tillkomma ytterligare 2,5 TWh. Det var således långt kvar till målet och systemet var fortfarande i hygglig balans.

skick. Stödnivån är kopplad till tidpunkten för idrifttagning och stödets varaktighet sammanfaller med tilldelning av certifikat. Stödet per kWh är högst för de äldsta verken inom den stödberättigade gruppen, men det är också dessa verk som har kortast kvarvarande tilldelningsperiod.

Stödets storlek: Ei har analyserat vad som var ett rimligt antagande avseende elcertifikatens prisutveckling vid de skilda beslutstillfällena/åren och jämfört denna förväntan med faktiskt utfall. Resultatet visar att investerare i vindkraftverk driftsatta 2009 hade sämst förutsättningar att prediktera den framtida prisutvecklingen och hamnade cirka 20 öre/kWh för högt i sitt antagande mätt som ett genomsnitt över de certifikatberättigade kommande 15 åren. Investerarna som fattat beslut under de följande fem åren gick det succesivt bättre för och de som driftsatte sina verk 2014 kom "bara" 14 öre/kWh för högt.

När lämplig kompensationsnivå ska bedömas är det Svensk Vindkrafts förslag att staten och investeraren fördelar "certifikathaveriet" (med utgångspunkt i det diagram Ei presenterat i Figur 19 på sidan 85 i rapporten) i lika delar mellan sig, dvs 50% tar investeraren och 50% tar Staten. Fördelning motiveras med att inga parametrar i en investeringskalkyl är huggna i sten, så även om statens åtaganden kan värderas som tämligen stabila, kan ändringar ske i viss utsträckning. Denna risk kan värderas till 50% och därmed läggs 50% av kostnaden på investeraren.

Då stödet föreslås kopplat till respektive verks kvarvarande tilldelningsperiod för certifikat tycker vi att det är rimligt att de verk som är äldst i den grupp som vi anser drabbats värst (= verk byggda 2009-2014) är de som får störst stöd räknat per producerad kWh, och att stödet per kWh för övriga verk i gruppen trappas ner succesivt. Med dessa principer och Ei:s konstaterande att verk byggda 2009 blivit "snuvade" på 20 öre/kWh får man att dessa verk stöds med 10 öre/kWh kvarvarande tilldelningsperiod och verk byggda åren därefter succesivt lägre ner till de yngsta i gruppen (=de byggda 2014) som får hälften, dvs 5 öre/kWh. Detta ger följande tabell:

Verk drifttaget	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Stöd öre/kWh	10	9	8	7	6	5
Utbetalas from 2023 tom	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Max antal år med stöd	2	3	4	5	6	7

Vårt förslag på finansiering: Transformationen av Sveriges elproduktionssystem syftar till att skapa en långsiktig hållbar och förnybar elproduktion på marknadsmässiga och konkurrenskraftiga villkor, vilket gör det rimligt att elkonsumenterna betalar för det tillfälliga stödet genom nuvarande energiskatt. För att uppskatta hur stor den samlade kostnaden för det föreslagna stödet blir givet de stödnivåer som föreslås i tabellen ovan måste ett antagande göras av hur många av de cirka 1800 verk som byggdes under åren 2009 – 2014 som kommer att beviljas stöd. Ett grundläggande villkor för stöd är att det är den ursprunglige ägaren som fortfarande äger verket i fråga. Många har sålts och bytt ägare både en och två gånger vilket gör att en stor del av verken faller bort. Av kvarvarande är det inte troligt att alla som skulle kunna söka verkligen gör det, och av dom som söker kommer inte alla att beviljas. En grov gissning kan vara att det är hälften av de 1800 verken som faktiskt tilldelas stöd. Med det antagandet och de stödnivåer som föreslås i tabellen ovan blir den genomsnittliga kostnaden per år under de sju år stödet utbetalas 250-300 miljoner kronor. Utslaget per kWh på de elkonsumenter som betalar full energiskatt (91,5 TWh) motsvarar beloppet cirka 0,3 öre/kWh, vilket torde kunna finansieras genom nuvarande energiskatt om 35,3 öre/kWh. Om det inte anses inrymmas föreslår vi en höjning av energiskatten med det som anses saknas. 0,3 öre kan ju jämföras med höjningen på 20 % man beslutade om i Energiöverenskommelsen 2016 (+5,9 öre/kWh, från 29,4 öre/kWh till 35,3 öre/kWh). Detta för att finansiera den del i Energiöverenskommelsens som innebar att helt ta bort dåvarande effektskatt för kärnkraft och kraftigt reducera fastighetsskatten för vattenkraft.

